

OLVASÓLECKE

Környezetjogi szabályozások: Egyes környezeti elemek és veszélyeztető tényezők szabályozása

2. Felszíni vizek védelme

SZTE ÁJTK

Olvasási idő: 40-45 perc

Dr. Farkas Csamangó Erika

2020.

1. A vízvédelem jogforrásai

- ❖ 2000/60/EK Irányelv: **Víz Keret Irányelv**. A keretirányelv célja az összes víz védelme (felszíni, felszín alatti, tengerparti vizek, de a tengervizekre nem terjed ki a hatálya!). Az irányelv megkövetelte a tagállamoktól, hogy vizeiket vízgyűjtő kerületek alapján sorolják be. (Magyarország egy vízgyűjtő területhez, a Dunáéhoz tartozik). Az irányelv célja továbbá a felszíni vizek „jó” állapotának elérése.
- ❖ A **környezetvédelmi törvény** a környezeti elemek között sorolja fel a vizet, a víz minőségének megóvása a fő követelmény, míg
- ❖ a **vízgazdálkodási törvény** a vízkészlet mennyiségének megóvásáról, a környezeti célok elérését szolgáló ésszerű víz-gazdálkodásról rendelkezik.

2. A víz, mint védett jogtárgy

A **Kvt.** három körre terjeszti ki a víz védelmét:

- a felszíni és felszín alatti vizekre, azok készleteire, minőségére (beleértve a hőmérsékleti viszonyait is) és mennyiségére;
- a felszíni vizek medrére és partjára, a felszín alatti vizek víztartó képződményeire és azok fedőrétegeire;
- a vízzel kapcsolatosan kijelölt védett területekre (vízi fajok védelmére kijelölt terület, vízkészletek biztonságát szolgáló védőterületek stb.). [Kvt. 18.§ (1) bek.]

Kép forrása: <https://www.zeptermagazin.hu/a-viz-lesz-a-jovo-aranya-a-viz-vilagnapja/>

A **Vgt.** gazdasági szempontokat is érvényesít, a vizet nem környezeti elemként, hanem elsődlegesen tulajdoni és használati viszonyok tárgyaként tekinti. A vizek védelme mellett alapvető fontosságú a vízkárok megelőzése és elhárítása. Meghatározza a vizekkel és a vízi létesítményekkel kapcsolatos feladatokat.

Szegedi Tudományegyetem

Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

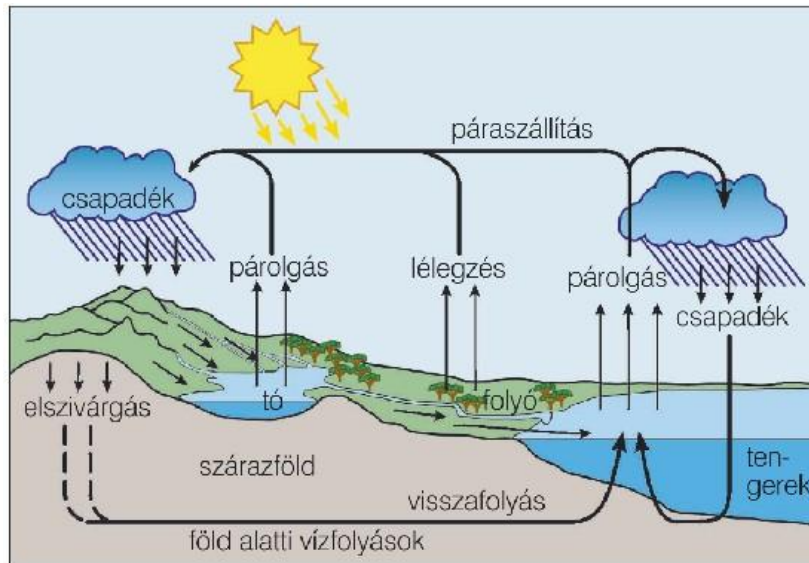
MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Kép forrása: <https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/szakkepzes/kornyezetvedelem-es-vizgazdalkodas/vizgazdalkodasi-alapismeretek/a-beszivargas-es-a-lefolyas-merese/a-vizhaztartas-elemei>

3. A vízvédelem alapfogalmai

Ivóvíz a rendszeres emberi fogyasztásra szolgáló, arra fizikai, kémiai, biológiai, toxikológiai és radiológiai szempontból alkalmas víz.

Ásványvíz olyan víz, amelynek ásványi anyag tartalma jelentősen eltér az ivóvíztől, és amely természetes, felszín alatti közegből származik. Olyan természetes felszín alatti víztartóból vagy vízadóból származó víz, amelynek ásványi anyag tartalma jellemzően eltér a rendszeres emberi fogyasztásra szolgáló ivóvíztől, és annak összetétele megfelel a vonatkozó jogszabályban meghatározott (így például biológiai, kémiai) határértékeknek.

Gyógyvíz az ásványvíznek a *bizonyítottan gyógyhatású*, engedélyezett változata.

Termálvíz a kifolyásnál (felszínen mért) legalább 30 Celsius fok hőmérsékletű, vagy melegebb, természetes felszín alatti vízadó rétegből származó víz.

Kép forrása: <https://www.termalfurdo.hu/furdozes/termalviz-a-szabad-eg-alatt-egesz-evben--a-keleti-oroszagreszben-5379>

Szegedi Tudományegyetem

Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szecsenyi2020.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

4. A vízvédelem intézményi háttere

A jogszabályok használják a *vízgazdálkodásért felelős miniszter, a vízvédelemért felelős miniszter* fogalmát, ez jelenleg azonos a *belügyminiszterrel*. A vízügyi igazgatás állami szervezeti rendszerében külön működik a *hatósági* feladatokat ellátó *vízügyi hatóságok*, illetve az igazgatási és operatív vízgazdálkodási feladatokat ellátó *vízügyi igazgatóságok* hálózata.

Vízüvédelmi hatóságként főszabály szerint a katasztrófavédelmi igazgatóságok járnak el.

5. Vízvédelem szabályozása

5.1. A környezetvédelmi törvény előírásai

- A vizek természetes hozamát, lefolyását, áramlási viszonyait, medrét és partját csak a vízparti élővilág megfelelő arányainak megtartásával és működőképességük biztosításával szabad *megváltoztatni* úgy, hogy az a környezeti célkitűzések teljesítését nem veszélyeztetheti. [Kvt. 18.§ (2) bek.]
- a felszíni és a felszín alatti vizek *állapota ne romoljon*.
- A környezet igénybevétele esetén gondoskodni kell arról, hogy a víz, mint tájalkotó tényező fennmaradjon; a vízi és vízközei, továbbá a felszín alatti víztől közvetlenül függő szárazföldi élőhelyek és élő szervezetek fennmaradásához szükséges feltételek, valamint a vizek hasznosíthatóságát biztosító mennyiségi és minőségi körülmények ne romoljanak.
- Az ivóvízellátást biztosító, az ásvány- és gyógyvízhasznosítást szolgáló, a természet védelme szempontjából jelentős, továbbá az üdülési, sportolási és terápiás hasznosításra kijelölt vízkészleteket fokozott védelemben kell részesíteni. [Kvt. 20.§]
- A vizek igénybevétele, terhelése, a vizekbe használt- és szennyvizek bevezetése - megfelelő kezelést követően - csak olyan módon történhet, amely a természetes folyamatokat és a vizek mennyiségi, minőségi megújulását nem veszélyezteti.
- A kitermelt víz felhasználásáról gondoskodni kell. A kitermelést és a használt víznek a vizekbe történő visszavezetését, valamint a vizek átvezetését úgy kell végezni, hogy a vízáadó és - befogadó közeg készleteit, minőségét és élővilágát kedvezőtlenül ne változtassa meg, öntisztulását ne veszélyeztesse. [Kvt. 21.§.]

5.2. A vízgazdálkodási törvény előírásai

- Az emberi fogyasztásra szolgáló (ivó-, gyógy- és ásványvíz) vízbázisokat fokozott védelemben kell részesíteni (vízbázisvédelem).
- Gondoskodni kell a szennyvizek összegyűjtéséről, elvezetéséről, kezeléséről, az elő-írásoknak megfelelő elhelyezéséről.
- A gyógy-, ásvány-, termálvizeket elsődlegesen a minőségüknek

Szegedi Tudományegyetem

Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

megfelelő gyógyászati illetve gyógyüdülési célra kell hasznosítani. Az ásvány-, gyógy- és termálvizek felhasználásánál előnyben kell részesíteni a gyógyászati, illetve a gyógyüdülési használatot.

- Vízkielégítési sorrend figyelembevétele, ha a vízhasználatok korlátozására kerül sor.
- A vízbázisok védelmére védőterületeket, védőövezetet, védősávot, védőpillért kell kijelölni.
- Minden vízi munkához vízi létesítményhez és vízhasználathoz vízjogi engedély szükséges.
- A vízhasználónak vízkészletjárulékot kell fizetnie. A vízhasználó a vízjogi létesítési, üzemeltetési engedélyben lekötött vagy engedély nélkül felhasznált, az üzemi fogyasztó a ténylegesen igénybe vett vízmennyiség után vízkészletjárulékot köteles fizetni.
- A mezőgazdasági célú vízszolgáltatást igénybe vevőnek mezőgazdasági vízszolgáltatási díjat kell fizetnie. Ez az öntözéshez és a halastavak és egyéb mezőgazdasági vízhasználatok vízellátáshoz kapcsolódik.

5.3. A felszíni víz védelme

Felszíni víz: a föld felszínén lévő állóvíz (így különösen: tó, bányató, mocsár, tározó), vízfolyás (így például: folyam, folyó, patak, ér, csatornák, időszakos vízfolyás, vízmosás) vize. (220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet)

Alapvető célkitűzése egyrészt a *vizek jó állapotának megőrzése, elérése*, másrészt a *szennyezőanyagok kibocsátásának csökkentése, vagy megszüntetése*.

Hatálya:

- Mindenki, aki vízszennyezést okoz, szennyvizet bocsát ki,
- felszíni víz, közmű ipari csatorna, szennyvíztisztító

Általános szabályok:

- Határértékekhez viszonyít, ahol erre nincs lehetőség ott a BAT (Best Available Technique)
- Engedélyköteles: kibocsátó létesítmény bővítése, fejlesztése, működés megkezdése
- Vizek jó ökológia állapot referenciaértékek
- Kibocsátások megszüntetése I. lista, csökkentés II. lista
- Határértékek: Kibocsátási, Technológiai, Területi, szennyezettségi.
- Tilos a felszíni vizekbe, illetve azok medrébe bármilyen halmazállapotú, vízszennyezést okozó anyagot juttatni. Kivéve: az engedélyezett vízellétesítményen bevezetett határértéknek megfelelő, határérték alatti engedélyezett kibocsátásokat.
- A rendelet mellékletei listákat tartalmaznak a vízszennyező anyagok megnevezésével. Ezek kibocsátását fokozatosan meg kell szüntetni, addig határértékek vonatkoznak rájuk.

Szegedi Tudományegyetem

Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A kibocsátó kötelességei a határértékek betartása érdekében:

- szennyvizet megtisztítani, vagy megtisztíttatni az engedélyben előírt kibocsátási határértékre,
- vízhasználatot úgy kell végezni, hogy a vízszennyezést megelőzze,
- BAT alkalmazása,
- kibocsátás csökkentési intézkedések megvalósítása,
- takarékos vízhasználatot és hatékony energiafelhasználást valósítson meg.

Kép forrása: <https://24.hu/tag/vizszennyezés/>

A szennyvizek kibocsátására vonatkozó általános szabályok:

A használt- illetve szennyvízkibocsátással járó tevékenységeke engedélykötelesek. A Kvt. szerint ez környezethasználati engedély, a Vgt. szerint vízjogi engedély.

Zárt gyűjtőben gyűjtött szennyvizet (használt vizet) közcsatornába vezetni - a kizárólag házi szennyvizek kivételével - csak akkor lehet, ha a szennyvizet megfelelően kialakított és az adott technológiára előírt technológiai határérték, illetőleg küszöbérték alapján méretezett szennyvíz előkezelőn való előtisztítást követően vezették a gyűjtőbe.

Közcsatornába - a háztartások, továbbá a napi száz adagnál kisebb kapacitású vendéglátóipari egységek kibocsátásait, valamint a vízvédelmi hatóság által jóváhagyott előkezelést követően külön engedélyezett eseteket kivéve - tilos bármilyen hulladékot, így élelmiszerhulladékot bocsátani, kiemelt figyelemmel a gépi eszközök és őrlők által előállított, házi és közüzemi konyhákból, éttermekből, feldolgozóüzemekből származó szilárd vagy folyékony hulladékokra.

Ha a felszíni vízbe kockázatos anyag kerül a vízvédelmi hatóság kármentesítést rendelhet el. A **kármentesítés** olyan helyreállítási intézkedés, amely a felszíni víz károsodásának enyhítésére, az eredeti állapot vagy ahhoz közeli állapot helyreállítására, valamint a felszíni víz által nyújtott szolgáltatás helyreállítására vagy azzal egyenértékű szolgáltatás biztosítására irányul, így különösen olyan műszaki, gazdasági és igazgatási tevékenység, amely a veszélyeztetett, szennyezett, károsodott felszíni víz megismerése, illetőleg a szennyezettség, károsodás és a kockázat mértékének

Szegedi Tudományegyetem

Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

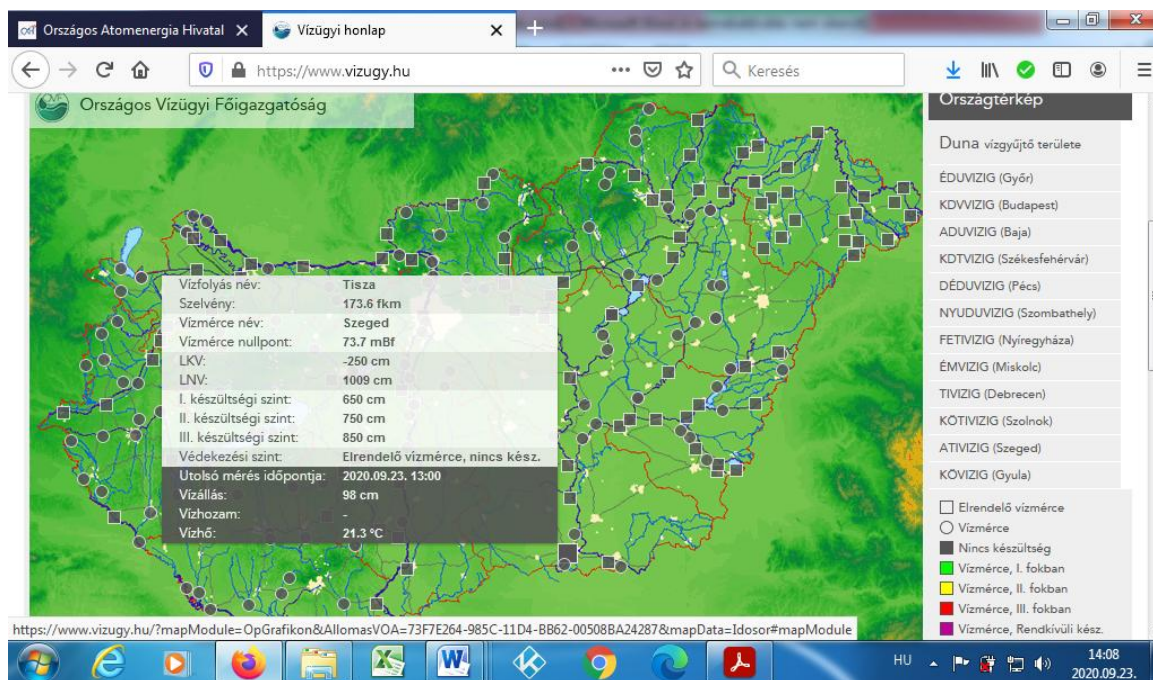
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

csökkentése, megszüntetése, továbbá monitorozása érdekében szükséges.

A kármentesítés szakaszai:

- a) tényfeltárás, amely felderítő és részletes vizsgálatból állhat,
- b) beavatkozás,
- c) az a) és b) pontok során folytatott monitoring.

TEKINTSE MEG FŐ VÍZFOLYÁSAINK LEGFRISSEBB AKTUÁLIS VÍZÁLLÁSAIT:

Adatok megtekinthetők: <https://www.vizugy.hu/>

A 78/2008. (IV. 3.) Korm. rendelet a *természetes fürdővizek* minőségi követelményeiről, valamint a természetes fürdőhelyek kijelöléséről és üzemeltetéséről szól.

Természetes fürdővíz: a felszíni vizek minden olyan eleme, amelyek használatát a fővárosi és megyei kormányhivatal járási hivatalának népegészségügyi intézete fürdési célra engedélyezett, és amelyre nem áll fenn a fürdés állandó hatósági tilalma. A fürdővizek minőségi besorolása (kiváló, jó, tűrhető, kifogásolt), és a fürdőzők tájékoztatása. A fürdési tilalmat táblával kell jelölni, és a helyben szokásos módon kihirdetni.

Szegedi Tudományegyetem

Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

6. A vízhasználat engedélyezése és korlátozása, a vízjogi engedély és kötelezés

A vízjogi engedélyek típusai:

- elvi vízjogi engedély
- létesítési vízjogi engedély
- üzemeltetési vízjogi engedély
- megszüntetési engedély.

Az **elvi vízjogi engedély** a vízgazdálkodási cél meghatározására, a környezetvédelmi feltételek előzetes meghatározására és a további tervezési munkára vonatkozik. Érvényessége a létesítési vízjogi engedélyig, illetve egy évig áll fenn. Ez az idő további egy évvel meghosszabbítható.

A **létesítési vízjogi engedély** a vízimunka elvégzéséhez, vízilétesítmény megépítéséhez szükséges, a részletes számításokat és terveket tartalmazó kérelem alapján kiadható okirat. A kérelmet a vízimunka építetője nyújthatja be, amennyiben nem tulajdonosa az érintett ingatlanoknak, úgy igazolnia kell a jogosultságát. Az engedély a munka jellegétől függően kaphat érvényességi időt, de öt év után mindenképpen felül kell vizsgálni. Próbaüzem is előírható.

A vízhasználat gyakorlásához, a vízilétesítmény működtetéséhez **üzemeltetési vízjogi engedélyt** kell kérni.

7. A felszíni víz védelmének jogi eszközei

- A jogszabályok és az engedélyben leírt feltételek megsértése esetén *vízszennyezési bírság, csatornabírság, vagy vízvédelmi bírság* a szankció. Az a kibocsátó aki az engedélyezés során előírt kibocsátási határértéket túllépi vagy az engedélyben meghatározottaktól eltérő szennyező anyagot vagy tiltott anyagot bocsát ki, az csatornabírság vagy vízszennyezési bírság fizetésére köteles.

A határértékek túllépése esetén **vízszennyezési bírság** megállapítására kerül sor, ha a kibocsátás közvetlenül a felszíni vízbe (vagy üzemi csatornába) történik. Vízszennyező anyagnak a kibocsátási határértéket meghaladó mértékű közös üzemi (ipari) csatornába vezetése vagy közvetlen bevezetése esetén vízszennyezési bírságot kell megállapítani és kiszabni.

Vízszennyező anyagnak küszöbérték fölötti kibocsátása vagy a szolgáltatói szerződésben a küszöbérték fölött egyedileg befogadásra vállalt és a vízvédelmi hatóság által engedélyezett koncentráció szintje fölötti kibocsátása után **csatornabírságot** kell megállapítani és kiszabni. Tehát abban az esetben ha közcsatornába bocsátják a kibocsátási határértéket meghaladó koncentrációjú szennyvizet, csatornabírságot kell fizetni. A csatornabírságot a vízvédelmi hatóság állapítja meg és szabja ki.

Szegedi Tudományegyetem

Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A **víztvédelmi bírságot** is a víztvédelmi hatóság állapítja meg és szabja ki jogellenes magatartás elkövetéséért. Esetei például:

- a) vízhasználatáról és a kibocsátott szennyvizéről szándékosan valótlan adatot közöl,
 - b) a szennyvízkibocsátására vonatkozó (jogszabályban, illetve hatósági kötelezésben előírt) adatszolgáltatási kötelezettségét határidőre, illetve a víztvédelmi hatóság felszólítására sem teljesíti,
 - c) engedélyköteles tevékenységet, illetve az ehhez tartozó technológia üzemeltetését engedély nélkül kezdi meg és szennyvízkibocsátást folytat,
 - d) felszíni vízbe, csapadékvíz elvezető hálózatba engedély nélküli szennyvíz (használt víz) bevezetését a víztvédelmi hatóság által előírt határidőre nem szünteti meg, illetve közcsatornába hulladékot (így különösen: élelmiszer hulladékot) bocsát.
- Ha a szennyezés rendkívüli jellegű azonnali bejelentési és kárenyhítési kötelezettség lép fel. Aki rendkívüli szennyezést okoz, **rendkívüli vízszennyezési vagy csatornabírságot** köteles fizetni. A rendkívüli vízszennyezési vagy csatornabírságot a szennyezés időszakára minden szennyező anyagra külön-külön, a szennyező anyagok teljes mennyiségére kell meghatározni.
 - A bírság mellett – határidő kitűzése mellett - *kötelezni lehet* a kibocsátót a környezetvédelmi feltételek betartására.
 - A bírságolás, illetve a kötelezés eredménytelensége esetén a szennyező tevékenység, vagy akár az üzem tevékenységének *korlátozása, felfüggesztése* is lehetséges.

Kép

forrása: https://www.hazipatika.com/eletmod/veszelyben/cikkek/nagy_baj_van_a_vizzel/20180321133812

A Btk. 241. § -a tartalmazza a **környeztkárosítás tényállását**, amely a vízszennyezésére is vonatkozik, e szerint büntetendő, aki a vizet valamint azok összetevőit jelentős mértékű szennyezéssel vagy más módon

- a) veszélyezteti,
- b) olyan mértékben károsítja, hogy annak természetes vagy korábbi állapota csak beavatkozással állítható helyre,

Szegedi Tudományegyetem

Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

c) olyan mértékben károsítja, hogy annak természetes vagy korábbi állapota nem állítható helyre.

A 2012. évi II. törvény XXX. fejezete tartalmaz olyan **szabálysértéseket**, amelyek a vizet veszélyeztetik, szennyezik, vagy károsítják:

- *Vízzennyezési szabálysértés:* Vízzennyezési szabálysértés miatt a természetvédelmi őr, az önkormányzati természetvédelmi őr, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv erre felhatalmazott ügyintézője, a mezőőr vagy a halászati őr *helyszíni bírságot* szabhat ki.
- *Ár- és belvízvédelmi szabálysértés*

Olvasóleckében szereplő Interaktív feladat:

- ❖ Tekintse meg vízfolyásaink legfrissebb aktuális vízállásait!
- ❖ Keresse meg, hogy milyen szabályok vonatkoznak a fürdővizek minőségére!

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával. A tananyag elkészítését az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 azonosító számú, Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban című projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásában valósul meg.

Szegedi Tudományegyetem

Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE